

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Panarion, Hoc Est, Arca Medica Variis Diuinæ Scriptvræ
priscorumq[ue] Patrvm Antidotis aduersus Animi morbos
instructa**

Busaeus, Johannes

Moguntiae, 1608

Odium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54834)

Act. 7. 58.

Aug. ep. 209.

Mala. 1. 2.

Rom. 9. 11.

in malis, in quibus tamen humanam naturam non ad malitiam creavit, sed ea patienter, quousque sent oportere, non inanis, sed vitando eis ad admonitionem, vel excitationem bonorum. TERTIVM exemplum est Iudæorum de quorum perpetua obstinatione constat ex scripturis supra allegatis, & maxime ex illo dicto S. Stephani, *Dura ceruice & in circumcisis cordibus & auribus, res super spiritui sancto resististis.* De iisdem verò, velut reproborum typo non obscure agit D. Paulus in Epistola ad Romanos, capitulo nono, decimo & undecimo. Et B. AUG. in epistola ad Afellicum. *Doctrina, inquit, Apostolica atque Catholica satis euidenter indicat nobis secundum mysterium spiritus, ad Esau Iudæos, ad Israhel pertinere Christianos. Ita quippe impletur, quod scriptum est, manus seruit minori, id est, prior natus populus Iudæorum posteriori nato populo Iudæorum.* Constat autem Israhel vel Iacob typum esse prædestinatorum. Esau verò reproborum, secundum illud quod in manu Malachie Dominus dixit. *Iacob dilexi, Esau autem odio habui, id est, ab omni æternitate, cum nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent aut mali, ut interpretatur Apostolus.*

VIDE. V. *Consuetudo praua. Desperatio. Immortificatio passionum. Indiciam proprium. Præsumptio. Superbia. Voluntas propria.*

O D I V M.

*Remedia contra Odium Proximi.*Leuit. 19. 17.
Prou. 10. 12.
Prou. 16. 26.

1. Ioan. 2. 11.

1. Ioan. 3. 10.
1. Ioan. 3. 15.

2. Ioan. 4. 20.

Leu. 19. 18.
Matth. 22. 39.
Matth. 5. 44.
Ioan. 15. 12.
Rom. 12. 20.
2. Ioan. 1. 11.

IREMEDI. Considera diuinæ scripturæ sententias, quibus proximi odium prohibetur & damnatur. ut in Leuitico. *Non oderis fratrem tuum in corde tuo, sed publicè argue eum, ne habeas super illo peccatum.* Et in Prouerbiis. *Odium suscitatur rixas, & vniuersa delicta operit caritas.* Et. *Qui operit odium fraudulenter, reuelabitur malitia eius in concilio.* Et apud Beatum IOHANNEM. *Qui odit fratrem suum in tenebris est, & in tenebris ambulat, & nescit quo eat, quia tenebræ obcæcauerunt oculos eius.* Et. *Omnis qui non est iustus, non est ex Deo, & qui non diligit fratrem suum.* Et. *Qui non diligit, manet in morte.* Omnis qui odit fratrem suum, homicida est. Et scitis, quoniam omnis homicida non habet vitam æternam in se manentem. Et si quis dixerit, quoniam diligo Deum, & fratrem suum oderit, mendax est. 2. quibus imperatur dilectio omnis proximi, etiam inimici. ut in Leuitico, & Euangelio Matthæi. *Diliges, inquit Deus, amicum tuum sicut teipsum.* Et CHRISTVS. *Ego autem dico vobis. Diligite inimicos vestros, ut sitis filij patris vestri.* Et. *Hoc est præceptum meum ut diligatis inuicem sicut dilexi vos.* Et Paulus. *Si fuerit inimicus tuus ciba illum, si sitit potum da illi, & hoc enim faciens carbones ignis congeres super caput eius.* Et Beatus IOAN. *Hæc est amantissimum, quam auersus ab inimico, ut diligatis alterutrum, non sicut Cain, qui ex malis*

erat, & occidit fratrem suum. Et propter quid occidit eum? Quoniam opera eius malignauerant, fratris autem eius iusta.

II. REMED. ex SS. Patribus. B. EPHRAËM. *Quemadmodum omnium virtutum excellentissima est Caritas, ita vniuersorum vitiorum grauisimum est, odisse proximum. Nam qui fratrem suum odit, homicida est, sicut ait Apostolus. Qui odit fratrem, Deum ipsum odio habet. Qui odit fratrem suum, in tenebris est, & in tenebris ambulat, & nescit, quo vadat, quoniam tenebrae obscurarunt oculos eius. Ecce quomorum malorum sit causa odium.* S. BASILIUS, de institutione monachorum. *Vbi deliquit patitur charitas, eo profusus eius loco odium succedit. Quod si, ut IOANNES ait, DEVS caritas est, sine dubio necesse est diabolus odium esse. Ut igitur qui caritatem habet, is DEVM habet, sic qui odium habet, diabolus in se nutrit.* S. AMBROSIVS præcatione ad Missam. *De inuidia odium, susurratio, detractio, exultatio in aduersis proximi, afflictio autem in prosperis eius propagatur. O mala progenies quæ si animo intromissa dominari cepit, omnem sanctitatis sobolem extinguit. Qui itaque inuidet vel odit, non alium prius, quam seipsum occidit. Qui exultat in aduersis proximi, & affligitur in prosperis eius, alieno proximum se petit gladio. Hoc secundum superbiam virgultum tunc primo fuit exortum, cum ille de quo scriptum est, Inuidia diaboli mors introiit in orbem terrarum: Cain persuasit vi liuoris odio fratrum funderet sanguinem.* S. HIERON. ad Castorinam materteram. *Ioannes idem Apostolus & Euangelista in epistola sua ait. Quicumque odit fratrem suum homicida est, & rectè. Cum enim homicidium ex odio sepe nascatur: quicumque odit, etiam si nec gladio percusserit, aut tamen homicida est. Cur, ais, tale principium? Scilicet vi veteri rancore depectio mundum peccatoris Deo paromus habitaculum. Irascimini, inquit, Diuid, & nolite peccare. Hoc quid velit intelligi, Apostolus plenius interpretatur. Sol non occidat super iracundiam vestram. Quid agemus nos in die iudicij, super quorum iram, non vnius diei, sed tantorum annorum sol testis occubuit?* S. AUG. in lib. 50. homiliarum. *Iratus es? nolite peccare. Irascimini & nolite peccare. Irascimini quasi homines, si vincimini, & nolite peccare, vi iram in corde teneatis. Quid est ira? libido vindictæ. Quid odium? ira inueterata si facta est, iam odium dicitur. Quod videtur confiteri ille, qui cum dixisset, turbatus est præ ira oculus meus, addidit inueterati in omnibus inimicis meis? Quod erat ira, cum erat noua, odium factum est, quia in vetustatem conuersum. Ira festuca est, odium trabes est. Aliquando reprehendimus irascentem, & odium tenemus in corde, & dicit nobis Christus. Festucam in oculo fratris tui vides, & trabem in oculo tuo non vides? Unde erant festuca vt trabem faceret? quia non statim euulsa est. CHRYSOSTOMVS in psalm. 7. *Nec Christus hoc iussit nos non habere inimicos, sed non odisse: hoc enim est in nostra potestate, illud vero omnino non est. Ne autem sine causa odio habeamus, non est in nostra potestate, sed in eorum qui oderunt. Improbè enim bonos nulla de causa omnino odisse consuecere. Non est enim hoc spectandum vt non habeamus inimicos, sed ne iuste & cum causa, & vt licet in illis odio habeamur, non habeamus odio, neque auersemur. Sunt hæc**

Yy 2 enim

Ephr. in inter-
rogat. tom. 1.
1. Ioan. 3. 15.
1. Ioan. 4. 11.

Bas. in ferm.
1. Ioan. 4. 9.

Ambr. præc. 6.

Sap. 2. 24.
Gen. 4.
Hier. ep. 36.

1. Ioan. 3. 15.

Psal. 4. 5.
Eph. 4. 26.

Aug. hom. 42.

Matth. 7. 3.

Chrysost.

enim inimica, odio habere, & auersari. Et paulo post, *Hic odio te habet, & bellum gerit. Tu ama eum beneficio affice. Probris & maledictis appetit, tu benedic & lauda. Sed ne sic quidem soluit inimicitias. maiorem igitur tibi affert mercedem. Mali enim, quo magis à nobis obseruati bellum nolunt componere, eo nobis splendidiorum remunerationem comparant, & se reddunt imbecilliores.*

III. REMED. Considerate, si odium aliquod in corde foueas, non posse solum non vñ sanctissimis sacramentis, sed nec vnicam dominicam orationem sine mendacio recitare. Vtrumq; disertè Christus Dominus docuit apud Matthæum. Cum enim dixisset. *Ego dico vobis, quia omnis qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio. mox subiicit. Si ergo offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid aduersum te, relinque ibi munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo, & tunc veniens offeres munus tuum.* Deinde in oratione Dominica iussit nos diserte dicere. *Et dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.* Qui autem fouet odium in corde certe non dimittit debitum proximi, & si non dimittit, mentitur. Idem docuere & SS. Patres. **HIERONIMVS** ad Castorinam. *Quid agemus nos in die iudicij super quorum iram non vnus diei sed tantorum annorum Sol testis occubuit? Dominus loquitur in Euangelio. Si offers munus tuum ad altare, ibiq; recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid aduersum te, relinque ibi munus tuum ante altare, & vade reconciliari prius fratri tuo, & sic offeres munus tuum ad altare. Va mihi misero, ne dicam & tibi, qui tanto tempore aut non obtuli munus ad altare, aut ira permouente sine causa obtuli. Quomodo in quotidiana prece vnquam diximus, Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris: animo disrepante cum verbis, oratione dissidente cum factis? Precor itaque, vt pacem quam nobis reliquit Dominus, habeamus. Quod si tu, quod procul absit, nolueris, ego liber ero.* **Epistola** hæc mecum lecta fuerit, absoluet. **AVG.** in Dominica prima Aduent. *Quotiescunque natalem Domini, aut reliquas solennitates celebrare disponis, odium velut venenum mortiferum de corde vestro repellite, & tanta sit in vobis caritas, quæ non solum vsque ad amicos, sed etiam vsque ad inimicos perueniat, vt securè possitis dicere in oratione Dominica, dimitte nobis debita, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Nam qui scit se vel vnum hominem odio habere, nescio si ad altare Domini securus possit accedere, cum præcipue Iohannes Euangelista terribiliter clamat, & dicit. Qui fratrem suum odit, homicida est. Nam vestrum est iudicare, vt rum homicida antiquam penitentiam agat, præsumere debet Eucharistiam accipere. Et **GREC.** libro decimo moralium. *Vitam animæ quælibet culpa polluit, seruatus verò contra proximum dolor occidit. Menti namque vt gladius figitur, & mucrone illius ipsa viscerum occulta perforantur. Qui scilicet à transfixo corde si prius non educitur, nihil in precibus diuinæ opis obtinetur: quia & vulneratæ membræ imponi salutis medicamenta nequeunt, nisi ferrum à vulnere ante subtrahatur. Hinc est enim quod per semetipsum veritas dicit. Nisi remiseritis hominibus peccata eorum: nec pater vester, qui in caelis est.**

Matth. 5.22. & 6.12.

Matth. 6.12.

Hier. ep. 36.

Matth. 5.23.

Aug. serm. 1. de temp.

Matth. 5.23.

Greg. c. 19. l. 10. 11.

Matth. 6.14.

est, remittet vobis peccata vestra. Hinc admonet dicens: Cum stabitis ad orandum, dimittite siquid habetis adversus alterum. Hinc contra institutionem postulationis, conditionem posuit pietatis, dicens. Dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. ut profecto bonum, quod a Deo compuncti petimus, hoc primum cum proximo conuersi faciamus.

IV. R E M E D. Considera, quam crebro, sedulo & serio Spiritus sanctus nobis in verbo suo commendat mandetq; virtutem odio è diametro contrariam, nempe dilectionem proximi. Primò enim Christus Dominus apud Matthæum declarauit mandatum de proximo diligendo simile esse mandato de diligendo Deo, ac proinde omnibus reliquis mandatis anteponendum. 2. indicauit & modum diligendi, vt nempe cum diligamus, sicut nos ipsi, non secundum æqualitatem, sed secundum similitudinem, conuenienter illi alteri Christi dicto legi naturæ consentaneo.

Omnia quecumque vultis, vt faciant vobis homines, et vos facite illis. Hac est lex et Propheta. 3. etiam si Christus vtramque dilectionem Dei & proximi à nobis postulet, præcipuè tamen videtur exigere illam proximi. Nam apud B. Ioannem migraturus ex hac vita discipulis dixit Mandatum nouum de vobis, vt diligatis iunice[m], sicut dilexi vos. Et. Hoc est præceptum meum, vt diligatis iunice[m], sicut dilexi vos. Cur nouum, quod erat vetus, cur suum, quod erat Dei Patris, vocat præceptum, nisi quod velit illis tanquam præcipuum, & tanquam suum & nouum commendatum? Vnde S. Ioannes huius testamenti Christi archigrammateus. auctore B. HIERONYMO in commentariis epistolæ ad Galatas, cum Ephesi moraretur vsque ad vltimam senectutem, & vix inter discipulorum manus ad Ecclesiam deferretur, nec posset in plura verba vocem contexere, nihil aliud per singulas solebat proferre collectas, nisi hoc. Filii, diligite alter alterum. Tandem discipuli et fratres qui aderant tædio affecti, quod eadem semper audirent, dixerunt. Magister, quare hoc semper loqueris? Qui respondit dignam Ioannis sententiam. Quia præceptum Domini est, et si solum fiat sufficit. Hinc et Apostolus Paulus non semel in vna dilectione proximi plenitudinem legis posuit. Ad Galatas enim sic loquitur. Alter alterius onera portate, et sic adimplebitis legem Christi. Ad Romanos verò. Nemini quicquam debeatis, nisi vt iunice[m] diligatis. Qui enim diligit proximum, legem implet. Et. Si quod est aliud mandatum, in hoc verbo instauratur. Diliges proximum tuum sicut teipsum. B. IOANNES.

quoq; ex dilectione proximi vult nos venire in notitiam dilectionis Dei. Si quis dixerit, inquit, quoniam diligo Deum, et fratrem suum oderit, mendax est. Qui enim non diligit fratrem suum, quem videt, Deum quem non videt, quomodo potest diligere? Hæc considerans B. AVE. in libris de Trinitate ita scribit. Manifestum est, quod (B. Ioannes) iustitiæ perfectionem in fratris dilectione posuerit. Nam in quo scandalum non est, vti que perfectus est. Et tamen dilectionem Dei videtur tacuisse, quod nunquam faceret, nisi quia in ipsa fraterna dilectione vult intelligi Deum. Et

Mar. 11. 25.
Luc. 6. 37.

Matth. 6. 12.

Matth. 22. 39.

Matth. 7. 12.

Ioan. 13. 34.
Ioan. 15. 12.

Hier. 1. 3. c. 6.

Gal. 6. 2.
Rom. 13. 8.

1. Ioan. 4. 20.

Aug. 1. 8. de
Trin. c. 8.

Id. tract. 17.

in Euangelium Ioannis. *Dilectio Dei prior est ordine præcipiendi, sed dilectio proximi prior est ordine faciendi. Neque enim qui præciperet tibi dilectionem illam in duobus præceptis prius tibi commendaret proximum, et postea Deum, sed primò Deum, et postea proximum. Tu autem quia Deum non vides, diligendo proximum promeris quem videas: diligendo proximum purgas oculum ad videndum Deum euidenter Ioanne dicente. Qui diligit fratrem suum, quem videt, Deum quem non videt, quomodo potest diligere?*

1. Ioan. 4. 20.

Aug. hom. 5.

Matth. 5. 45.

Matth. 22. 39.

Leu. 19. 17.

Matth. 18. 15.

Eccli. 8. 8.

Prou. 24. 17.

Iob. 31. 29.

Exod. 23. 4.

Matth. 5. 44.

Rom. 12. 14.

1. Cor. 13. 4.

Gr. g. c. 8.

Aug. serm. 5. de

S. Steph.

V. REMED. Quo perfectius obserues mandatum de diligendo proximo, & longius abis ab odio, da operam vt etiam ex corde diligas inimicos. Antidotum est B. AVGVSTINI in libro 50. homiliarum. Et ratio est, quia diuinum præceptum de diligendo proximo, non ad amicos tantum, sed etiam ad inimicos se extendit. Cuius causam, duplicem Dominus ipse reddidit. *Diligite inimicos, inquit, vt sitis filij Patris vestri, qui in celo est, qui solem suum ori non facit super bonos & malos, & pluit super iustos & iniustos. Et. Si diligitis eos, qui vos diligunt, quam mercedem habetis? nonne & publicani hoc faciunt? Modus autem diligendi consistit in eo. Primum, vt eos diligas, sicut te ipsum; quia indefinitè iubemur diligere proximum sicut nos ipsos. 2. vt ex corde remittas, si qua in re te offenderint. Nam in Leuitico dicitur. Ne oderis fratrem tuum in corde tuo. Et apud Matthæum. Cum Christus retulisset seruum nequam, qui conseruo suo debitum dimittere noluit, traditum tortoribus. Sic, inquit, et pater meus celestis faciet vobis si non remiseritis vnusquisque fratri suo de cordibus vestris. 3. vt non gaudeas de inimici miseria: vel doleas de prosperitate. Ait enim Sapiens. Noli de mortuo inimico tuo gaudere. Et Salomon. Cum ceciderit inimicus tuus ne gaudeas, et in ruina eius ne exultet cor tuum. Vnde B. Iob vt auerteret à se hoc scelus dixit. Si gavisus sum ad ruinam eius, qui me oderat, et exultauit, quod inuenisset eum malum. 4. vt pro his oras, eosque dum obuii fiunt, æquè atq; alios, salutem, & beneficiis deuincias. Sic enim Deus iussit in Exodo. Si occurreris boui inimici tui, aut asino erranti, reduc eum. Si videris Asinum odientis te iacere sub onere, non pertransibis, sed subleuabis eum eo. Et Christus. Benefacite his, qui oderunt vos, et orate pro persequentibus et calumniantibus vos. Et. Si salutaueritis fratres vestros tantum, quid amplius facitis, nonne et Ethnici hoc faciunt? Et Paulus. Benedicite persequentibus vos: benedicite, et nolite maledicere. Noli vinci à malo, sed vince in bono malum. Et Caritas patiens est, benigna est, non cogitat malum. Patiens est caritas, inquit. B. GREGORIUS. decimo moralium. quia illata mala æquanimiter tolerat: benigna verò est, quia pro malis bona largiter ministrat. Verum dices. Non possum diligere inimicum meum, quem quotidie velut hostem perior crudelissimum. Respondet B. AVGVSTINVS in sermonibus de sanctis. O quicumque ille es, attendis quid tibi fecerit homo, et non consideras, quid tu feceris Deo. Cum enim tu multa grauiora in Deum peccata commiseris, quare non dimittis ho-*

mini parum, ut tibi Deus dignetur remittere multum? Recole quid tibi in Evangelio
 veritas ipsa promiserit, & quam tibi quodammodo contumeliam fecerit. Si enim, inquit,
 dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet & vobis pater vester caelestis peccata
 vestra. Si autem non dimiseritis, nec pater vester dimittet debita vestra. Videtis fratres,
 quia cum Dei gratia in potestate nostra positum est qualiter à Domino iudicemur? Nam
 saepe dixi, fratres, & frequentius dicere debeo, nemo se circumueniat, nemo se seducat.
 Qui vel vnu in hominem in hoc mundo odio habet, quicquid Deo in operibus bonis ob-
 tulerit, totum perdet, qui non mentitur Paulus Apostolus dicens. Si de hero omnes facultates
 meas in cibos pauperum, & si tradidero corpus meum, ita ut ardeam, caritatem
 autem non habuero, nihil mihi prodest, &c. Nemo sine caritate de virginitate praesumat
 nemo de ieiuniis, nemo de orationibus confidat, quia quamdiu inimicitiam in corde te-
 nuerit, neque in istis quibuslibet operibus bonis placare sibi Dominum poterit. Sed di-
 cet aliquis. Grandis labor est inimicos diligere, pro persecutoribus supplicare? Nec nos ne-
 gamus fratres. non paruus quidem labor est in hoc seculo, sed grande erit praemium in
 futuro. Per amorem enim hominis inimici, efficeris amicus Dei: imò non solum ami-
 cus, selettam filius, sicut ipse Dominus dixit. Diligite inimicos vestros, benefacite his
 qui oderunt vos, ut sitis filij Patris vestri, qui in caelis est. Deinde, ut habet B.
 Chrysostomus in quadam homilia ad populum Antiochenum. Nihil ita
 Deum reddis propitium sicut inimicos diligere, & calumniantibus benefacere.

Matth. 6. 14.

1. Cor. 13. 5.

Matth. 5. 45.
Chry. hom. 51.

VI REMED. Considera exempla eorum, qui in dilectione etiam ini-
 micorum excelluerunt, ac proinde longissime ab odii noxa abfuerunt.

Amb. c. 7.

Primum sic Patriarchae Iosephi de quo B. A. M. B. in lib. de Ioseph Patriar-
 cha ita scribit Ioseph à parentibus plus quam ceteri filij diligebatur. Sed ea res inui-
 dia fuit, quod silentio praeterendum non fuit. Hinc enim argumentum totius historiae
 processit: simul ut cognoscamus perfectum virum non moueri vlciscendi doloris inui-
 dia, nec malorum rependere vicem. Vnde & David ait: Si reddidi retribuētibus mihi
 mala. Quid autem esset, quod praeferrī Ioseph mereatur ceteris, si aut ledentes lassisset,
 aut diligentes dilexisset. Hoc enim plerique faciunt. Sed illud mirabile, si diligas inimi-
 cum tuum: quod Saluator docet. Iure ergo mirandus, qui hoc fecit ante Evangelium,
 ut laesus parceret, appetitus ignosceret, venditus non referret iniuriam, sed gratiam pro-
 contumelia solueret: quod post Evangelium omnes didicimus, & seruare non possumus.

Psal. 7. 5.

Discamus ergo & sanctorum inuidiam, ut imitemur patientiam, & cognoscamus illos
 non natura praestantioris fuisse, sed obseruationis: nec vitia nefcisse, sed emendasse. **A. L.**
TER VM sit protomartyris Stephani, de quo A. V. C. loco citato. Positis geni-
 bus, inquit scriptura, clamauit dicens Domine, ne statuas illis hoc peccatum. Videte dile-
 ctissimi affectum beati viri, videte magnam & admirabilem caritatem. In persecutione
 positus erat, & pro persecutoribus deprecabatur, atq; in illa lapidum ruina, quando alius
 obliuisci poterat etiā carissimos suos, tunc ille Domino commendabat inimicos. Quid n.
 dicebat cum lapidaretur? Domine, ne statuas illis hoc peccatum. Plus itaq; tunc illorum dolebat
 peccata, quā sua vulnera. Plus illorum impietatem, quam suam mortem dolebat. In ierem. 17.

Matth. 5. 45.

Aug. serm. 51.
Act. 7. 59.

et 99.

ergo in aliquo dilectissimi fratres tanis magistri fidem, tam præclari martyris caritatem. Diligamus nos hoc animo in Ecclesia fratres nostros, quo ille tunc dilexit inimicos. Sed quod peius est, aliquoties non solum inimicos non diligimus, sed ne amicis quidem fidem integram custodimus.

VII. R E M E D. pro Religiosis, ut etiam in minimis offensionibus, caueant similitudinem, rancorem, amarulentiam vel auersionem animorum à fratribus ita enim apud CASSIANVM Abbas Ioseph differit. In tantum non vult nos Deus noster alterius despectum habere tristitiam, ut si aliquid aduersum nos frater habuerit, nec munera nostra suscipiat, id est, nec orationes sibi à nobis permittat offerri, donec de animo eius tristitia iuste, iniusteue conceptam celeri satisfactione tollamus. Neque enim ait. Si habet veram querelam aduersum te frater tuus, relinque ibi munus tuum ad altare, et vade prius reconciliari fratri tuo: sed si recordatus fueris, inquit, quia frater tuus habet aliquid aduersum te, id est, etiam si leue aliquid accidit, quo fratris in te fuerit excitata commotio, et hoc memoriam tuam subita recitatione pulsauerit, scias te offerre precum tuarum spiritalia munera non debere, nisi prius qualibet ex causa orta tristitia de corde fratris benigna satisfactione depuleris. Et paulo post. Illud quoque quibus lacrymis est descendendum, quod nonnulli dicunt. Si secularis hoc fecisset, aut dixisset, rectè debuit sustineri. Quis autem ferat fratrem tam insolentem de ore conuicium proferentem? Quasi verò patientia non omnibus sit generaliter exhibenda, cum utique perturbata mentis commotio obstinata non dissimile, contra quemuis fuerit excitata, sibi inferat detrimentum. Deinde significanter expressit Evangelicus sermo dicens. Omnis qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio. Et rursus. Illud verò quale est, quod interdum patientes esse nos credimus, quia respondere contemnimus lacepsit, vel motu gestuque irrisorio fratrem subsannamus? Quasi verò apud Deum verba tantummodo, et non precipue voluntas vocetur in culpam, et opus solum peccati et non etiam votum ac propositum habeatur in crimine. Quid enim differt, utrum quis gladio peremerit fratrem, an aliqua ad mortem fraude compulerit, cum ipsius enim dolo vel crimine consuet extinctum? Et infra. Sape autem ficta patientia etiam accendit ad iracundiam, quam sermo succendit, et atrocissimas verborum transcendit iniurias maligna taciturnitas: leuisque tolerantur inimicorum vulnera, quam irridentium subdola blandimenta. De quibus propriè dicitur per Prophetam. Molliti sunt sermones eius super oleum, et ipsi sunt iacula. Et alibi. Verba callidorum mollia, hæc autem feriunt in penetrabilia ventris. Deinde B. BERN. trañans locum illum Cantico-rum. Filij matris meæ pugnaverunt contra me. cum fratres suos magno feruore spiritus ita allocutus esset. Ante mibi contingat mori, quam audire in vobis quempiam iuste clamitantem: Filij matris meæ pugnaverunt contra me. Nonne presentis congregationis tanquam vnus matris filij omnes vos estis? Paulo post subiecit. Proinde dilectissimi, pacem habete ad vos et nolite le.lere inimicem, non factis, non verbo, non signo qualicumque. Si enim peccantes in fratrem, in Christum peccatis, qui ait. Quod vni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis. Nec cauendum à grauioribus tan-

Cass. cell. 16. c.
15. 17. 18.

Matth. 5. 13.

6. 27.

c. 13.

Psal. 54. 22.
Prou. 18. 3.
Bern. serm. 19.
in Cant.
Cant. 1. 6.

Matth. 25. 40.

tam offensis, verbi gratia, ab aperto conuictio, seu maledictio, sed à clandestino quoque et
 venenato susurrio. Non, inquam, sufficit os custodire ab his, et his similibus. cauenda
 sunt et leuia: si tamen leue debeat dici, quodcumque in fratrem præsumpseris volunta-
 te ledenti, cum hoc solo, si irasceris illi diuini reus iudicij tenearis. Merito quidem;
 nam quod tu leue putas, et ob hoc leuius præcipitas, plerumque aliis aliter accipit, tan-
 quam homo videns in facie, et secundum faciem iudicans paratus festucam trabem su-
 spicari, et scintillam putare fornacem. Non enim est omnium caritas illa, que omnia
 credit, etc. Non potest orare, non potest legere, non sanctam aut spirituale aliquid med-
 tari. Et si a intercepto vitali spiritu, dum suis destituta alimentis vadit ad mortem ani-
 ma, pro qua Christus mortuus est, quid tu interim queso animi habes? Et infra. Quod
 si dixeris illum non tam grauiter pro tam leui causa debuisse turbari. Respondeo, quanto
 leuior est, tanto à te leuius potuit non committi: quanquam nescio, quomodo leue di-
 cas, ut iam dixi, quicquid amplius est, quam irasci, cum vel hoc ipsum obnoxium esse
 iudicio ex ore ipsius acceperis iudicis. Quid enim? tunc leue dixeris, in quo offenditur
 Christus, unde ad Dei iudicium pertrahi habes, cum horrendum sit incidere in manus
 Dei viuentis? Tu ergo accepta forte iniuria (quod quidem interdum non accidere in
 his conuentibus difficile est) non continue more secularis obliquè referre fratrem resp-
 sione festines, sed neque sub specie quasi corripienti, verbo acuto et vrenti transfigere
 audeas vllatenus animam, pro qua Christus affigi cruci dignatus est, non grunnire quasi
 increpando, non labiis mustitare quasi murmurando, non nauem contrahere, aut cachin-
 nare quasi subsannando, non frontem rugare quasi inuehendo aut commando. Sane
 commotio tua à li moriatur, ubi oritur, nec permittatur exire, que mortem portat, ne
 perimat, ut dicere possis et tu cum Propheeta. Turbatus sum et non sum locutus.

1. Cor. 13. 7.

Heb. 10. 30.

Psal. 76. 5.

VIII. REMEDIUM est Humilis postulatio veniæ ab eo qui tibi of-
 fensus est, Est B. AVGVSTINI in libro 50. homiliarum. Ipsos imprimis admo-
 neo, quicumque habetis discordiam cum fratribus vestris, et reuocatis ad vos, et confi-
 deratis vos, et nullum iudicium feritis in vobis inuis in cordibus vestris, et inuenitis
 vos non debuisse facere, quod fecistis, non debuisse dicere, quod dixistis. Petite veniam
 fratres à fratribus vestris: facite fratribus, quod ait Apostolus. D. nantes vobis i. s. s.
 sicut et Deus in Christo donauit vobis. Nolite erubescere veniam petere. Proinde omni-
 bus dico viris et feminis, minoribus et maioribus, laicis et clericis. Dico et mihi ipsi.
 Omnes audiamus, omnes timeamus, si peccauimus in fratres nostros. Si adhuc inducias
 viuendi accepimus, non ideo morimur. adhuc enim viuimus, nondum damnati sumus.
 Dum viuimus, facimus quod iubet pater, qui erit Deus iudex omnium, ut petamus ve-
 niã à fratribus, quos forte peccando in eos aliquid offendimus, aliquid læsimus. Subi-
 cit deinde de dominis peccantibus in seruos, à quibus ait non petendam
 veniam, ne superbiant. Quid ergo? Antè oculos Dei pœniteat eum, ante oculos Dei
 puniat eor sum: et se non potest dicere seruo suo, quia non oportet, da mihi veniam, blã-
 de illum alloquatur: blanda enim appellatio veniæ est postulatio. Deniq; & subdit,
 quid agendum ei qui læsus est, & non læsit. Quid ergo dicturus sum? Vade ad

Aug. hom. 40.

Eph. 4. 32.

illum & tu pete veniam, abs te nolo mentiaris, nolo dicas, da mihi veniam: qui te non
non peccasse in fratrem tuum. Quid enim prodest tibi, cum tu tuus fueris accusator, qui
expetis tibi ignosci ab eo quem non lesisti, aut in quo non peccasti? Debet inter
alij pacifici, qui illum obiurgent, ut a te prius veniam petat: tu tantum paratus es lo-
sere: prior paratus esto ex toto corde dimittere. Si paratus es dimittere iam dimittis,
habet adhuc quod ores. Ora pro illo, ut petat a te veniam, quam scis ei nocere si non petat.
Dic Domino in oratione tua. Domine scis me non peccasse in illum fratrem meum, sed
illum potius peccasse in me: si veniam non petat a me. Ego bono animo peto, ut igno-
scas es.

VIDE. V. Amor sui. Blasphemia. Consuetudo prava. Discordia. Immor-
tificatio passionum. Impatientia in aduersis. Ingratitudo. Ira. Maledictio.
Murmuratio. Superbia. Vindicatio iniuria.

O T I V M.

Remedia contra Otium.

Prou. 11. 11.
Prou. 18. 19.
Eccli. 31. 29.
Ezec. 16. 49.
Matth. 7. 19.

Matth. 20. 6.
Luc. 13. 7.

Gen. 2. 15.
Iob. 5. 7.
Eccli. 7. 16.
1. Cor. 3. 8.
1. Thess. 4. 11.
2. Thess. 3. 10.

Eccli. 4. 23.
Eccli. 14. 14.
Eccli. 25. 21.
Eph. 5. 4.

Aas. in cap.
116.

I. REMED. Considera quid diuina scriptura asserat de otio. Primo
enim reprehendit illud, declaratque multorum malorum sic cau-
sam, ut in Prouerbijs Salomonis. *Qui seclatur otium, inquit, stultissimus est.*
Et. *Qui seclatur otium replebitur egestate.* Et in Ecclesiastico, *Multam malitiam
docuit otiositas.* Et apud Ezechielem, *Hac fuit iniquitas Sodoma sororis tuae, su-
perbia, saturitas panis, & abundantia, & otium ipsius & filiarum eius.* Et apud
Matthaeum, *Omnis arbor quae non facit fructum bonum, excidetur & in ignem mi-
retur.* Et. *Quid hic statis tota die otiosi?* Et apud Lucam, *Succide illam, id est arborem
fici, in qua fructus nullus inuentus erat, ut quid etiam terram occupat?* Et
commendat laborem, ut homini congruentem. *Tulit enim Deus, ut esset in
Genesi, Dominus Deus hominem & posuit eum in paradysum voluptatis, ut opera-
retur, & custodiret illum.* Et Iob ait. *Homo nascitur ad laborem, & auis ad uole-
tum.* Et Ecclesiasticus. *Non oderis laboriosa opera, & rusticationem creatam ab al-
tissimo.* Et Paulus. *Vnus quisque propriam mercedem accipiet secundum suum labo-
rem.* Et. *Rogamus vos fratres ut opere mini manibus vestris sicut praecepimus vobis.* Et
Quoniam si quis non vult operari nec manducet. 3. monet, ut tempus bene impen-
damus, ut in Ecclesiastico. *Fili, conferua tempus & deuita a malo.* Et. *non de fru-
deris a die bono, & particula boni doni non te praterat.* Et. *Nemini Deus dedit spacium
peccandi.* Et in Apostolo. *Videte fratres quomodo caute ambuletis, non quasi insi-
pientes, sed ut sapientes redimentes tempus, quoniam dies mali sunt.*

II. REMED. Considera sententias SS. Patrum, BASILIVS in verba
Isaiae. *Ieiunium, otium, & Neomenias vestras odit anima mea.* Inter ea quae odit, in-
quit, praesequitur Dominus, *vanum hoc est, segne & iners otium, nimirum in cessatio ab*
hi.